

15 LIV PÅ
LAND

INNSPILL 4/6

VI MÅ REDDE ØKOSYSTEMENE FOR Å REDDE OSS SELV

Innspill til hvordan norsk politikk kan bli mer samstemt for å nå bærekraftsmål 15

Forum for
Utvikling og Miljø

 Naturvernforbundet

 Regnskogfondet
RAINFOREST FOUNDATION NORWAY

SABIMA

Dette er innspill 4 i en serie innspill på Norges arbeid med de 6 bærekraftsmålene som skal behandles i FN i 2018.

Forum for utvikling og miljø er et nettverk av 50 norske organisasjoner.

Synspunkter og konklusjoner står for undertegnede organisasjoners regning og er ikke nødvendigvis sammenfallende med alle Forum for utvikling og miljø's medlemsorganisasjoners syn.

Utgitt av: Forum for utvikling og miljø,
Sabima, WWF Verdens naturfond,
Regnskogfondet og Naturvernforbundet.

Publikasjonen er utgitt med støtte fra Norad

Design: Kord AS
Trykk: Nilz & Otto Grafisk AS

Forum for utvikling og miljø
Storgata 11, 0155 Oslo

forumfor@forumfor.no
Twitter: @ForumNorway
www.forumfor.no

Vårt livsgrunnlag er truet – på tide med en ny politikk

Menneskenes påvirkning på miljøet er stor og økende. Arter forsvinner mellom 100 og 1000 ganger raskere enn det som ville vært naturlig. Med bærekraftsmål 15 har landene blitt enige om å beskytte, gjenoppbygge og fremme bærekraftig bruk av jordas økosystemer, og å sikre artsmangfoldet. For å nå målet må Norge føre en samstemt politikk for skogbevaring, og øke innsatsen for å restaurere skadede økosystemer.

Vi er en del av naturen og kan ikke leve uten de godene den gir oss. Likevel fører menneskelige aktiviteter til naturtap i stor stil. Arter forsvinner mellom 100 og 1000 ganger raskere enn det som ville vært naturlig, og vi hogger regnskog tilsvarende 12 fotballbaner i minuttet. Vi må redde økosystemene for å redde oss selv. Vi er nødt til å stanse og snu ødeleggelsen av natur for å sikre alle tilgang til mat og rent vann, redusere farlige klimaendringer, hindre konflikter og unngå store flyktningkriser.

Med bærekraftsmål 15 har verdens land blitt enige om å beskytte, gjenoppbygge og fremme bærekraftig bruk av jordas økosystemer. Samtidig ødelegges stadig nye naturområder til fordel for andre samfunnshensyn. Vi må styrke innsatsen både for å bevare og gjenoppbygge natur. I tillegg til å styrke naturmangfoldet må færre ressurser gå til naturødeleggende aktiviteter.

80 % av alle verdens arter lever i skoger, og 1,6 milliarder mennesker har skogen som livsgrunnlag¹. Å bevare verdens skoger er i tillegg nødvendig for å dempe klimaendringer. Norge må bruke sin rolle som foregangsland for bevaring av regnskog og leder for FNs pådrivergruppe for bærekraftsmålene til å fremme en ny politikk som sikrer at den massive avskogingen stanses og at viktig natur restaureres.

TAP AV BIOLOGISK MANGFOLD

- ¼ av alle kjente arter er truet, og arter forsvinner mellom 100 og 1000 ganger raskere enn det som ville vært naturlig².
- 29,7 millioner hektar skog forsvinner hvert år³.
- Ca. halvparten av de rødlistede artene i Norge lever i skogen. Skogbruk har negativ påvirkning på nesten 85 % av disse.
- Kun 2,4 % av den norske skogen er eldre enn 160 år. Det hogges fortsatt i denne.
- Det kan være livsfarlig å kjempe mot ulovlig hogst, oljeutvinning, dambygging og soyadyrkere som ødelegger miljøet. I 2017 ble 197 miljøforkjempere drept⁴.

Mot en samstemt politikk for skogbevaring

Skal verdens avskoging være stanset innen 2020 (mål 15.2) må det gjøres omfattende politiske grep for å bevare skog. Norge er kjent for sin innsats for regnskogen, men skal mål 15 nås kreves en samstemt politikk for skogbevaring, inkludert effektive tiltak i Norge.

Oljefondet investerer i ødeleggelse av regnskogen

Det investeres i dag enorme summer i tiltak som medfører avskoging. Industrilandbruk, utvinningsindustri og infrastrukturbygging er tre hovedårsaker til at regnskog og andre verdifulle naturtyper forsvinner. Ved å stille krav til finanssektoren om at selskapene de finansierer skal unngå avskoging og naturødeleggelse, kan sektoren spille en avgjørende rolle i oppnåelsen av bærekraftsmål 15. I 2017 investerte Oljefondet 161 milliarder kroner i bransjer med høy risiko for regnskogødeleggelse.⁵ Disse investeringene er langt større enn støtten Norge gir til regnskogsbevaring. Norges Bank Investment Management (NBIM) har slått fast at selskapene i porteføljen må unngå tropisk avskoging, både direkte og gjennom leverandørkjedene. NBIM må bruke sin eierskapsinnflytelse og kreve at selskapene innen 2020 kutter alle bånd til avskoging i sine operasjoner, leverandørkjeder og kundegrupper. NBIM bør også stille krav om at finansindustrien, som utgjør over 20 % av Oljefondets investeringer, slutter å finansiere selskaper som ødelegger regnskog og annen verdifull natur.

Norske offentlige innkjøp må ikke bidra til avskoging

Offentlig sektor kjøper inn varer og tjenester for omtrent 500 milliarder kroner hvert år. Med tydelige regler for grønne offentlige anskaffelser kan Norge støtte næringsliv som stiller strenge miljøkrav til egen virksomhet. Stortingets energi- og miljøkomité uttalte i 2016 at offentlige innkjøpere må ta ansvar for at ikke varer eller tjenester går ut over naturmangfoldet, og at det må stilles krav til at offentlige innkjøp ikke skal bidra til avskoging av regnskog. Dette må følges opp i den ventede Stortingsmeldingen om offentlige innkjøp.

Myndighetene subsidierer hogst av norsk gammelskog

En samstemt politikk for skogbevaring må også ta grep for å bevare vår egen skog. Gjennom skogvern bevarer vi store karbonlagre og sikrer leveområdene til trua arter. Bevilgningen til vern av norsk skog har økt, men med dagens bevilgningsnivå vil det ta 30 år å nå Stortingets mål om 10 % skogvern. Vi trenger en opptrappingsplan for skogvern og en skogvernstrategi som sikrer geografisk og økologisk representativitet.

Like viktig som vern er en mer bærekraftig skogbrukspolitikk der ikke alt er overlatt til private sertifiseringsordninger. Det trengs et sterkere miljølovverk for skogen, insentiver for mer miljøvennlige hogstformer, samt en utfasing av miljøfiendtlige subsidier til bygging av skogsbilveier og hogst i bratt terreng. Disse subsidiene rammer systematisk den eldste og biologisk mest verdifulle skogen. I tillegg

Med bærekraftsmål 15 har verdens land blitt enige om å beskytte, gjenoppbygge og fremme bærekraftig bruk av jordas økosystemer.

REGNSKOGMILLIARDENE

- I 2007 kunngjorde regjeringen at den ville bruke inntil tre milliarder kroner årlig på å bevare regnskog, etter forslag fra Regnskogfondet og Naturvernforbundet. Rike land betaler fattige land for å bevare regnskogen. På Stortinget var det tverrpolitisk enighet. Regjeringen har forlenget satsingen til 2030.⁸
- Norge har bidratt med rundt 22 milliarder kroner til tiltak som skal redusere utslipp fra avskoging og skogforringelse i Sør-Amerika, Afrika og Sørøst-Asia.⁹
- Bevilgningene er aldri blitt inflasjonsjustert. Slik reduseres den reelle innsatsen gradvis.¹⁰

brukes det årlig mange titalls millioner kroner på såkalte «klimatiltak i skog», som tettere planting etter hogst, gjødsling, skogplanteforedling samt skogplanting på nye arealer. Dette skader naturmangfoldet og gir heller ikke spesielt gode eller kostnadseffektive klimareultater.

Norske selskaper må ikke ødelegge skogen

Vi vet i dag svært lite om hvilke konsekvenser norske bedrifters investeringer utenfor Norges landegrensar har på skog, naturressurser og naturmangfold. Norske bedrifter må ikke bidra til å ødelegge skog og undergrave Norges innsats for skogbevaring. For å sikre dette må myndighetene stille krav om at norske bedrifter rapporterer på hvordan de ivaretar hensynet til naturmangfold, økosystemtjenester og skogbevaring. Dette gjelder særlig selskaper innenfor sektorer med stor risiko for negative effekter på sårbare økosystem.

Bistand

Mange bistandsprosjekter har en uheldig bieffekt gjennom skogødeleggelse. Det ble i 2015 bevilget 3,5 ganger mer offentlig bistand til sektorer med høy risiko for regnskogødeleggelse i regnskogland enn til bevaring i disse landene.⁶ Internasjonale retningslinjer for å sikre skogbevaring vil redusere risikoen for regnskogødeleggelse fra bistand. Bistand til utbygging av infrastruktur er viktig for økonomisk vekst, men en bistandspolitikk for bærekraftsmålene må sikre at økonomisk vekst ikke ødelegger verdifull natur.

På tide med en samstemt politikk for skogbevaring

Som foregangsland for bevaring av regnskog og leder for FNs pådrivergruppe blir norske initiativ for skogene og bærekraftsmålene lagt merke til. Norge har et unikt mulighetsrom til å påvirke andre land til å gjøre mer. Regjeringen mener samstemt politikk for utvikling er avgjørende for å nå FNs bærekraftsmål.⁷ En samstemt politikk for utvikling må ikke glemme skogen.

Norge bør derfor:

- Bruke den varslede samstemthetsreformen til å utvikle en samstemt politikk for skogbevaring som sikrer at bistandsprosjekter, offentlige og private investeringer og innkjøp ikke bidrar til avskoging.
- Trappe opp og inflasjonsjustere den internasjonale regnskogsatsingen.
- Øke skogvernet nasjonalt til 10 % av den produktive skogen innen 2030.
- Fase ut miljøskadelige subsidier i norsk skogbruk og erstatte dem med insentiver som er gunstige for naturmangfoldet.
- Bruke sin rolle som pådriver for bærekraftsmålene og regnskogen til å få andre land til å føre en samstemt politikk for skogbevaring.

- 1 WWF. 2018. [Forest habitats.](#)
- 2 FNs Naturpanel (IPBES). 2018. [Summaries for Policymakers of the regional assessments of biodiversity and ecosystem services.](#)
- 3 [World Resources Institute.](#) 2017.
- 4 Global Witness. 2018. [The defenders.](#)
- 5 Regnskogfondet. 2018. [Oljefondet har 161 mrd i regnskogødeleggende industri.](#)
- 6 Regnskogfondets beregninger basert på globale ODA-tall fra 2015
- 7 Meld. St. 24 (2016-2017) [Felles ansvar for felles fremtid – Bærekraftsmålene og norsk utviklingspolitikk.](#)
- 8 Klima- og miljødepartementet. Udatert. [Klima- og skogsatsningen.](#)
- 9 Ibid
- 10 WWF Verdens naturfond. 2017. [Snu trendene for klima og natur.](#)
- 11 FNs naturpanel (IPBES). 2018. [Summary for policymakers of the thematic assessment report on land degradation and restoration.](#)
- 12 Nordisk ministerråd. 2014. [The Nordic Aichi restoration project.](#)
- 13 FNs naturpanel (IPBES). 2018. [Summary for policymakers of the thematic assessment report on land degradation and restoration.](#)

Viktig natur og økosystemtjenester må tas vare på og restaureres

Å forhindre ødeleggelse av natur må være førsteprioritet om vi skal nå bærekraftsmål 15. Samtidig må vi også restaurere ødelagt natur. I mars la FN's naturpanel frem en rapport som viser at forringelse av natur påvirker 3,2 milliarder mennesker, og dermed er det miljøproblemet som påvirker flest globalt¹¹. Naturpanelet legger vekt på at restaurering må skje samtidig som bevaring. Rapporten viser at fordelene fra restaurering i gjennomsnitt er ti ganger høyere enn kostnaden ved restaurering. Restaurering ventes også å bli trukket frem av FN's klimapanel som et av de viktigste klimatiltakene i deres rapport høsten 2018.

Verdens land har vedtatt et globalt mål om restaurering av 15 % av forringede områder innen 2020 (Aichimål 15). Så langt har gjennomføringen vært minimal og det er behov for en betydelig økning i innsatsen. Stortinget har fulgt opp Aichimålet med et vedtak om at 15 % av degraderte økosystemer skal restaureres innen 2025. Per i dag finnes det ingen plan for hvordan dette skal gjennomføres, og restaurering av enkelte våtmarksområder er den eneste oppfølgingen.¹² Stortingets mål må følges opp med en handlingsplan for økt restaurering av våtmark og andre økosystemer fram mot 2025.

Den norske rødlista viser at arealendringer er den største trusselen mot naturmangfold. Skal vi bevare og restaurere viktig natur må vi bli arealnøytrale. Arealnøytralitet innebærer at vi gjenbraker og fortetter allerede utbygde arealer fremfor å bygge ut mer natur, restaurerer natur der det er mulig, og kompenserer dersom naturinngrep er unngåelig. For å måle arealnøytralitet må det føres arealregnskap i kommunene som viser hva vi har og burde hatt, hva vi må unngå og hva vi må restaurere.

Skal vi nå bærekraftsmål 15 og Aichimålet om restaurering av 15 % av forringede områder innen 2020, må vi handle nå.

Norge bør derfor:

- Utarbeide en handlingsplan som sikrer oppfylging av målet om restaurering av 15% av forringede økosystemer innen 2025.
- Bli arealnøytralt og innføre arealregnskap i alle landets kommuner. Vi må gjenbruke og fortette allerede utbygde arealer fremfor å bygge ut mer natur.

DET LØNNER SEG Å RESTAURERE NATUR

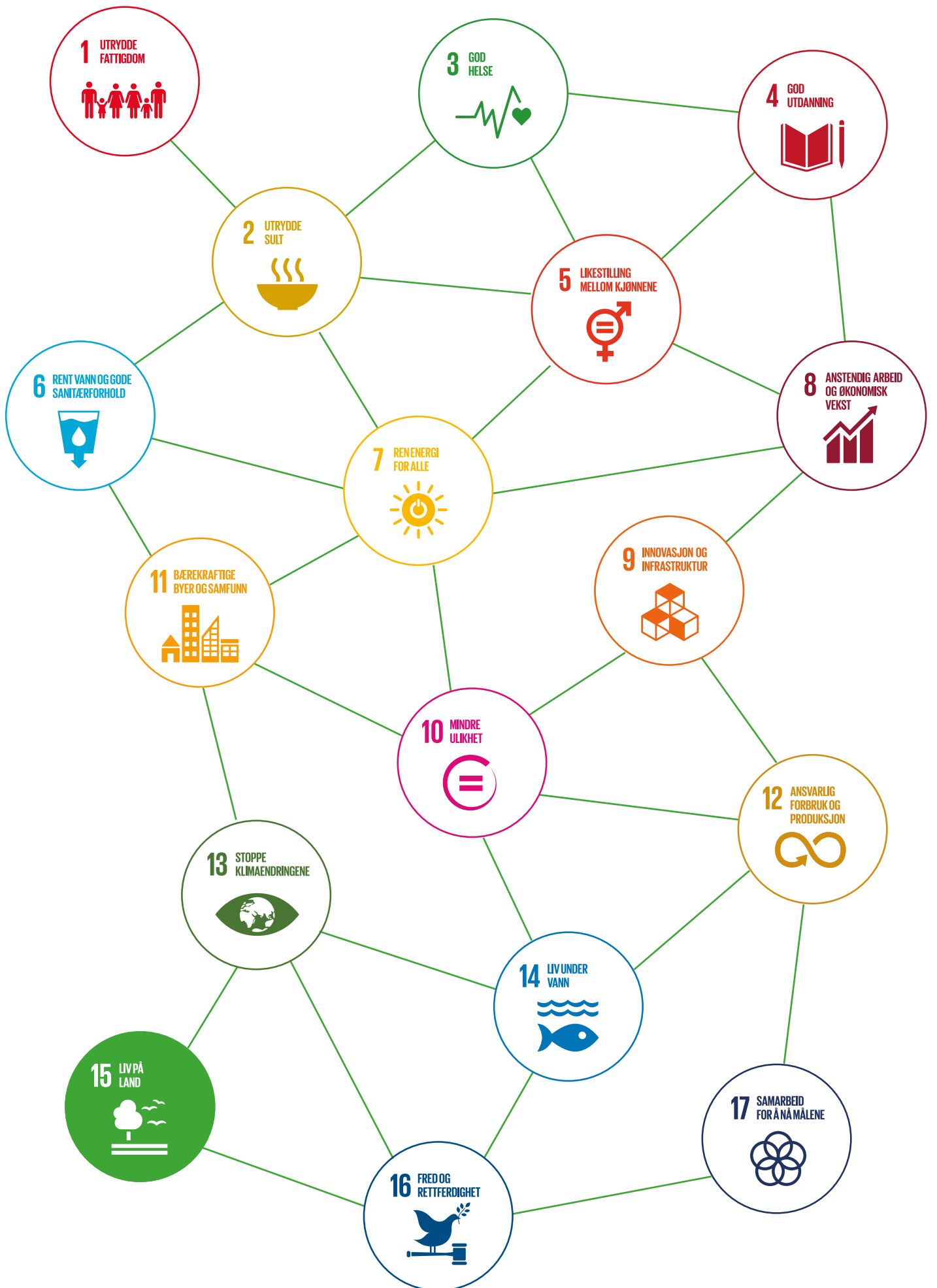
- Forringelse av natur koster mer enn 10 % av verdens økonomi årlig i tap av natur og økosystemtjenester. Gevinsten ved å restaurere natur er 10 ganger høyere enn kostnaden¹³.
- I Norge vil det være samfunnsøkonomisk lønnsomt å sette flere regulerte vassdrag tilbake til bedre tilstand, og restaurere myr og annen våtmark som lagrer karbon, renser vann og demper flom. Det vil også lønne seg å ta bedre vare på artsrike slåtte- og beitemarker, og derved blant annet sikre pollinering av maten vår.

Human activity is making species disappear 100 to 1000 times faster than what is natural. Every minute rainforest corresponding to the size of 12 football fields disappears. Development aid projects and investments are often in conflict with projects to protect the rainforest, thus emphasizing the need for policy coherence for development.

The IPBES report documents that degradation of nature affects 3,2 billion people and that the benefits from investing in restoration exceeds the costs. Civil society working to protect the environment are frequently attacked. In 2017, 197 persons were murdered. We urge governments to protect environmental defenders, and to engage in restoration of important ecosystems to protect biodiversity that is vital for humankind.

Klipp ut og ta med til FN

LIV PÅ
LAND

”

*For å nå
bærekraftsmål 15
må Norge føre en
samstemt politikk
for skogbevaring,
og øke innsatsen
for å restaurere
skadede
økosystemer.*